LAUSUNTO

10.11.2021

Eduskunnan sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

Asia: HE 191/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

SIVISTYSTYÖNANTAJIEN LAUSUNTO AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TILAUSKOULUTUSTA KOSKEVISTA LAKIMUUTOSESITYKSISTÄ

Sivistystyönantajat ry (myöhemmin Sivista) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevista lakimuutosesityksistä.

Sivistan esitykset kootusti

- **Sivista kannattaa koulutusviennin lainsäädännöllisten esteiden purkamista.**
- **Tilauskoulutuksen viennin avaaminen kaikille ammatillisen koulutuksen järjestäjille on hyvä uudistus.**
- **Vientiin liittyvän luvituksen on oltava nopeaa ja sujuvaa ja käsittelyprosessien viiveettömiä.**
- **Lain toimeenpanoa on seurattava. Jos lupajärjestelyprosessi ei tue koulutusviennin tarpeita, on ongelmiin puututtava.**

Koulutusvienti synnyttää työpaikkoja kotimaassa ja kohdemaissa, esteitä purettava

Tarve tilauskoulutuksen sallimiselle lainsäädännössä on ilmeinen. Useissa maissa on pulaa laadukkaasta koulutustarjonnasta, niinpä koulutukseen ja sen kehittämiseen haetaan täydennystä maailmalta. Suomalainen koulutus tunnetaan maailmalla hyvin. **Kehittämällä suomalaista koulutusvientiä lisätään työpaikkoja kotimaassa ja tuetaan kehittyvien maiden osaamisen kasvattamista.**

Tällä hetkellä ammatillisen koulutuksen tutkintovientiä voivat tehdä ne järjestäjät, joilla on niin sanottu kokeilulupa. Lupien voimassaolo päättyy vuoden 2021 lopussa. Ilman selkeää tilauskoulutuksen mahdollisuuksien avaamista koulutusten pitkäjänteinen kehittäminen ja volyymin nostaminen on vaikeaa.

Esitetty järjestely on parannus nykytilaan, mutta sitä voidaan keventää

Hallituksen esityksessä kaavailtu malli avaisi vientimahdollisuuden myös muille kuin kokeiluluvan saaneille järjestäjille. Tämä on hyvä ja kaivattu muutos. Esityksessä **ehdotettu kaksiportainen lupajärjestely** (15 a § ja 15 b §) **voi olla toimiva ratkaisu, jos sen toimeenpano on tehokasta ja joustavaa**.

Useissa Euroopan ulkopuolella toteutettavissa koulutuksissa tarvitaan hienosäätöä kansallisiin tutkinnon perusteisiin. Esimerkiksi pakolliset suomen sekä ruotsin kielen opinnot osana tutkintoja eivät ole tarkoituksenmukaisia, jos fokuksessa ei ole kouluttaminen Suomen työmarkkinoille. **Lupajärjestelyn ensimmäinen vaihe** (15 a §), jossa Opetushallitus valmistelisi yhdessä tutkintovientilautakunnan kanssa ne poikkeukset, joita tutkinnon perusteista voidaan tehdä, **on perusteltu**. Esityksen mukainen **mallin toimivuuden ratkaisee sen toimeenpano**. Pahimmillaan

se voi muodostua pullonkaulaksi, sillä käsittelyprosessin kestolle ei ole määritelty edes ohjeellista aikarajaa.

Lupajärjestelyn toiseen vaiheeseen sen sijaan **voitaisiin harkita kevennyksiä.** Esityksen mukaan toisessa vaiheessa jokaisen koulutuksen järjestäjän on erikseen haettava lupaa soveltaa Opetushallituksen valmistelemia poikkeuksia tutkintoviennissä, vaikka 15 b § perustelutekstissä todetaan, että ”*Opetushallituksen olisi myönnettävä lupa, jos koulutuksen järjestäjällä on järjestämisluvassa määrätty oikeus järjestää tutkinnon perusteiden mukaista tutkintoa, tutkinnon osia sekä niihin valmistavaa tutkintokoulutusta*.” **Edellä mainitun täyttyessä, hakuprosessin voisi automatisoida niin, että luvan saa välittömästi tai vaihtoehtoisesti prosessi voitaisiin korvata ilmoitusmenettelyllä.**

Sivista kannattaa121 §:ssä ehdotettua tutkintovientitoimikunnasta säätämistä esitetyllä tavalla. Tällä hetkellä toimikunta toimii ilman säädöspohjaa. Lisääminen lakiin tuo toimintaan jatkuvuutta.

Lakimuutosten toimeenpanoa on seurattava. Jos lupajärjestelyprosessi ei tue koulutusviennin tarpeita, on ongelmiin puututtava.

<u>Ammatillisen koulutusviennin esteitä poistettava myös laajemmin</u>

Jatkossa ammatillisen koulutuksen järjestäjien mahdollisuudet järjestää tilauskoulutusta tulee saattaa yhdenvertaisiksi korkeakoulujen kanssa, jolloin tilauskoulutusta voitaisiin järjestää myös EU- ja ETA-alueen kansalaisille. Koulutuksen järjestäjä ei perisi tilauskoulutusta järjestäessään maksuja opiskelijalta, vaan koulutuksen maksaisi jatkossakin kokonaisuudessaan tilaaja, joka ei myöskään voisi periä koulutuksen kustannuksia opiskelijalta, joka on EU/ETA-valtion kansalainen.

Lisäksi olisi mahdollistettava EU- ja ETA-alueen ulkopuolisen kansalaisen saapuminen opiskelemaan EU- ja ETA-alueelle maksullisiin ohjelmiin.

Sivistystyönantajat ry

Johtaja
Laura Rissanen
041 540 4505

Johtava elinkeinopoliittinen asiantuntija
Heikki Holopainen
040 063 9331

Sivistystyönantajat
• sivistys-, koulutus- ja tutkimusalan työnantajajärjestö
• jäsenenä yli 340 oppilaitosta kaikilta koulutusasteilta
• yliopistot, ammattikorkeakouluja, ammatillisia oppilaitoksia, lukioita, peruskouluja, kansanopistoja, urheiluopistoja, kansalaisopistoja, opintokeskuksia, kesäyliopistoja, taiteen perusopetuksen oppilaitoksia kuten esim. musiikkiopistoja, koulutusvientiyrityksiä
• jäsenet ovat säätiöitä, yhdistyksiä, osakeyhtiöitä tai julkisoikeudellisia laitoksia
• jäsenten palveluksessa noin 58.000 opetuksen, tutkimuksen ja hallinnon ammattilaista

Yksityinen toimija opetuksen järjestäjänä
• rekisteröity yhteisö (yhdistys, osakeyhtiö, säätiö)
• valtioneuvoston tai opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä järjestämislupa
• hoitavat laissa määriteltyä julkista koulutustehtävää
• julkinen rahoitus
• tarjoavat maksutonta koulutusta samalla tavalla kuin kunnat, kuntayhtymät tai valtio
• perivät muussa opetuksessa (mm. musiikkiopistot, kansanopistot) opiskelijamaksuja samoilla periaatteilla kuin kunnallisetkin oppilaitokset
• toimintaa ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi
• toimintaa ohjaavat sama opetuslainsäädäntö ja opetussuunnitelmien perusteet kuin muitakin koulutuksen järjestäjiä